

CSIBA LÁSZLÓ

(Sajószentpéter, 1952. május 10.)

Nyolcgyermekes orvos családból származik. Gimnáziumi tanulmányait a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban végezte. 1970-ben felvették a Debreceni Orvostudományi Egyetemre, ahol 1976-ban szerzett „summa cum laude” minősítéssel diplomát. 1980-ban ideggyógyászatból, 1985-ben pszichiátriából szerzett szakképesítést.

1981-83 között a kölni Max-Planck intézetben dolgozott, ahol az agyszövet regionális pH-ját vizsgáló módszert dolgozott ki, amely állatkísérletekben és műtéti anyagon alkalmazható.

Magyarországra visszatérve megteremtette a Németországban elsajátított állatkísérletes modellek és biokémiai eljárások feltételeit. 1986-87-ben meghívták Japánba, ahol a Kure City Chugoku Rousai Hospitalban dolgozott. A Németországban elsajátított módszereket mutatta be, új fokális ischemia-modellt publikált és a központi idegrendszer vizsgálatára alkalmas ultrahang módszerekkel ismerkedett meg. 1991-ben fél évig a franciaországi Toulouse INSERM intézetében SPECT vizsgálatokat végzett agyi keringési zavarban szenvedő betegeken.

1992 és 2017 között vezette a DE Neurológia Klinikáját, ahol 1969 óta működik stroke osztály (*Molnár* professzor alapította, Európában a másodikként). A stroke (szélütés) az egyik leggyakoribb civilizációs betegség, a harmadik vezető halálok és világszerte az első helyen áll a szerzett rokkantságot okozó betegségek között.

Japánban szerzett tapasztalatai alapján létrehozta a stroke diagnosztikájában és a kutatásban kiemelkedő szerepet játszó debreceni neuroszonológiai laboratóriumot, 1994-ben megalapította a Magyar Neuroszonológiai Társaságot, amelynek első elnökévé választották. Neuroszonológiai módszerekkel (az idegrendszer betegségeit ultrahanggal tanulmányozó diszciplína) nemcsak az extra- és intracranialis erek elzáródásai diagnosztizálhatók, hanem az agyi erek hemodinamikájának vizsgálata és a mikroemboliák detektálása is lehetséges.

Új szakrendeléseket, gondozásokat indított (cerebrovascularis, fejfájás, neuroimmunológia, neuromuscularis, Parkinson), javította a diagnosztikus laboratóriumok (ultrahang, kiváltott válasz, EEG, EMG/ENG) és az intenzív osztály műszerezettségét. Az ellátási modellnek köszönhetően évek óta Debrecenben végzik a legtöbb hazai vénás thrombolysist. A kezelési arány 17-23% (az USA átlaga 2011-ben kevesebb volt, mint 10%). A debreceni stroke-adatbázis több mint 8000 beteg adatait foglalja össze. Klinikája nem csak a stroke kutatás, hanem a postgradualis képzés nemzetközileg is elismert központjává vált. A European Stroke Organisation két alkalommal is itt rendezte továbbképző tanfolyamát. A klinika munkatársai által összeállított neurológiai jegyzet szerkesztője, társszerzője a sürgősségi neurológiai betegellátással foglalkozó szakkönyvnek, társszerkesztője a Cambridge Press által kiadott, európai szakemberek részvételével készült *Manual of Neurosonology*-nak.

Megfigyeléseit csaknem 300 tudományos közleményben jelentette meg. Új módszereket publikált a kísérletes fokális agyi ischemia metabolikus következményeinek (regionális pH) a vértartalom és a kálium eloszlás vizsgálatára. Olyan fokális agyi ischemia modellt dolgozott ki, amely a recirkulációt is lehetővé teszi. Élőben végzett ultrahang és posztmortem vizsgálatokkal validálták az új neuroszonológiai módszerek megbízhatóságát az arteriosclerosis súlyosságának követésére. Klinikai megfigyeléseit stroke, illetve stroke-veszélyben élő betegeken végezte. Az agyi hemodinamika vizsgálatát, a kardialis hemodinamika és a kognitív teljesítmény egyidejű mérésével kombinálta. Munkatársaival együtt tett legfontosabb új megfigyelése, hogy szignifikáns agyi hemodinamikai és kognitív eltérések detektálhatók a stroke rizikóbetegségeiben: a kezeletlen hypertonia nemcsak az agyi hemodinamikát károsítja, hanem a kognitív teljesítmény is rosszabb, mint egészségesekben; ha

a kezeletlen hypertonia hyperlipidemiával társul, nem csak a vascularis eltérések súlyosabbak, hanem a kognitív zavarok is.

Megfigyelései a fokozott stroke-veszélyben élők korai diagnosztizálását teszik lehetővé. Tudományos együttműködést alakított ki kölni, giesseni, mannheimi, münsteri, toulouse-i és japán kollégákkal. Amellett, hogy munkatársai hosszabb tanulmányutakra utaztak, Debrecenben végeztek tudományos munkát japán, holland, német és erdélyi orvosok.

Klinikájáról négyen szereztek MTA doktora címet (2 neuroszonológia témakörből). Irányításával 10 PhD értekezés készült (neuroszonológia+stroke), köztük két német kutatóé. A neuroszonológiai kutatásaik elismeréseként 2009-2013 között a 40 ország kutatóit tömörítő European Society of Neurosonology and Cerebral Hemodynamics elnökévé választották.

A Magyar Neuroszonológiai Társaság megalapítója (1994), a Neurológiai Szakmai Kollégium és a Magyar Stroke Társaság korábbi elnöke, 2015-től a Magyar Neurológiai Társaság elnöke, ugyanebben az évben az Academia Europae tagjává választották. 2016-tól a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

A European Master on Stroke, a World Stroke Academy vezetőségi tagja, az EU HORIZON 2020 (PRECIOUS) hazai koordinátora, a 2008-as (ischemiás) és a 2014-es (vérzéses) stroke európai guideline társszerzője, a Deutsche Gesellschaft für Klinische Neurophysiologie und Funktionelle Bildgebung levelező, az Osztrák Stroke Társaság tiszteleti tagja, az Israel Association of Neurology, a belgrádi, újvidéki, kolozsvári és marosvásárhelyi egyetem visiting professzora.

Munkásságát Széchenyi ösztöndíjjal, Batthyányi-Strattmann díjjal, Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetéssel, Francis Crick, DE Faculty, Tankó és Szentgyörgyi Albert díjjal ismerték el. Kilenc alkalommal volt az ÁOK Év Oktatója.

Két novelláskötetet publikált: „Kérem, boncoljanak fel” (2007) és „Akit a Nagy Víz elsodort” (2018) címmel. Az első könyvét lefordították angol, német, szerb és román nyelvre.